

Innhold

1. Bakgrunn	s.2
2. Prosjektavgrensing	s.3
3. Feltarbeid	s.4
4. Tidligere funn av relevante arter	s.4
5. Verneområder og tidligere kartlagte naturtyper	s.5
6. Artsfunn 2025	s.7
7. Naturtype/verneområde	s.12
8. Konklusjon	s.14
9. Avbøtende tiltak, forslag	s.15
10. Litteratur	s.16

1. Bakgrunn

På forespørsel fra Nordre Land kommune v/Frank Beitohaugen Granli er det foretatt kartlegging av naturmangfold i et område ved Dokka vannverk i Nordre land. Det er intensjoner om oppgradering av vannverket, og oppdragsgiver ønsket derfor en kartlegging av naturmangfold innenfor plangrensa.

Rødlistestatus for arter er basert på gjeldende norsk rødliste (Artsdatabanken 2021), og fremmedarter er kartlagt etter gjeldende norsk fremmedartsliste (Artsdatabanken 2023). De fem kategoriene i rødlista er vist i **tekstboks 1** og risikokategoriene i fremmedartslista i **tekstboks 2**.

Tekstboks 1. Rødlistestatus:

CR = kritisk truet (Critically Endangered)
EN = sterkt truet (Endangered)
VU = sårbar (Vulnerable)
NT = nær truet (Near Threatened)
DD = datamangel (Data Deficient)

Tekstboks 2. Risikokategorier:

SE = svært høy risiko
HI = høy risiko
PH = potensielt høy risiko
LO = lav risiko

2. Prosjektavgrensing

Dokka vannverk ligger på vestsida av Dokkaelva nord for Dokka sentrum (**figur 1**). Det er varslet oppstart av detaljregulering for vannverket, der hovedformålet er å etablere et nytt vannbehandlingsanlegg for å forsyne Dokka med helsemessig trygt drikkevann. I tillegg skal råvannsbrønner sikres bedre mot fremtidige flommer. I forkant av feltarbeidet mottok vi et oversiktskart med plangrensa avgrenset (**figur 1**).

Figur 1. Undersøkellesområdet ved Dokka vannverk avgrenset med stiplet linje. Kart mottatt fra oppdragsgiver.

3. Feltarbeid

Dette notatet er basert på tidligere kunnskapsinnhenting (bl.a. 23.04.2025), samt supplerende kartlegging i 2025 (26.06, 14.8 og 10.11).

Kartleggingene i 2025 har bl.a hatt fokus på naturtilstanden etter flomhendelsen «Hans» i 2023.

4. Tidligere funn av relevante arter

På Artskart foreligger en del tidligere artsfunn fra undersøkelsesområdet (Artskart.artsdatabanken.no 13.11.2025), og i dette prosjektet er det særlig funn av rødlistearter (**tabell 1**) og fremmedarter (**tabell 2**) som er de mest relevante.

Av rødlistearter foreligger det tidligere funn av svartgubbe (EN), skandinaviadoggpil (VU), skogsøtgras (VU), hønsehauk (VU), huldregras (NT) og rosenkjuke (NT) (**tabell 1**).

Tabell 1. Tidligere funn av rødlistearter i undersøkelsesområdet ved Dokka vannverk (Artskart.artsdatabanken.no 13.11.2025).

Art	Rødlistestatus	Kommentar
svartgubbe	EN	En rekke funn i elvenære skogsmiljøer langs Dokka, både innenfor planområdet og på motsatt elvekant.
skandinaviadoggpil	VU	Flere funn i planområdet.
skogsøtgras	VU	Ett funn i planområdet 03.10.2017.
hønsehauk	VU	Ett funn i planområdet (Dokka Mølle) 16.01.2022.
huldregras	NT	Ett funn i planområdet 03.10.2017.
rosenkjuke	NT	Ett funn i planområdet 02.05.2024.

Av fremmedarter foreligger det innenfor undersøkelsesområdet tidligere funn av hagelupin (SE) både ved nærliggende bebyggelse og langs elvekant (**tabell 2**).

Tabell 2. Tidligere funn av fremmedarter i undersøkelsesområdet ved Dokka vannverk (Artskart.artsdatabanken.no 13.11.2025).

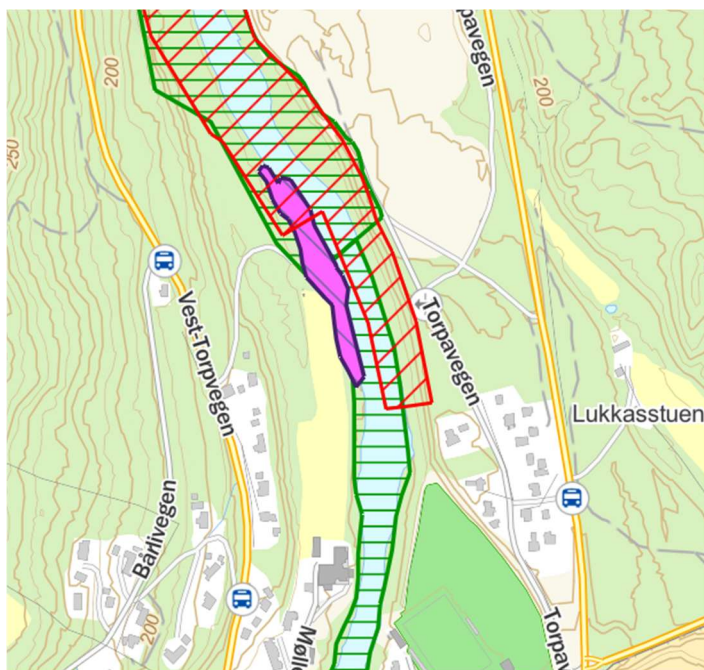
Art	Risikokategori	Kommentar
hagelupin	SE	Flere funn i planområdet og tilgrensende arealer.

5. Verneområder og tidligere kartlagte naturtyper

Av naturtyper foreligger det flere kartlegginger tilgjengelig i Naturbase (**figur 2, tabell 3**). Dette dreier seg om naturtyper knyttet til åpen flommark og bekkekløftmiljøer.

Tabell 3. Verneområder og tidligere kartlagte naturtyper i undersøkelsesområdet ved Dokka vannverk. (Naturbase 13.11.2025).

objekt	id	Lokalitetskvalitet (beskrivelse hentet fra Naturbase).
Åpen flommark	BN00028307 Grønn skraving i figur 3. Søndre del av skravingen.	Svært viktig. <u>Beskrivelse:</u> Omfatter hele elvestrekningen fra samløp og opp til Dokka mølle. Sammen med elvestrekningen fra Dokka mølle og opp til Helvetesfossen representerer denne elvestrekningen det viktigste gyteområdet for storaurestammen i Dokka/Etna. Lokaliteten inneholder flere partier med forekomster av doggpil (påskepil) (VU) og klåved (NT). Dette er svært sårbare kantsonemiljøer.
Bekkekløft og bergvegg	BN00101149 Grønn skraving i figur 3. Nordre del av skravingen.	Svært viktig. <u>Beskrivelse:</u> Lokaliteten er en velutviklet, variert og artsrik del av et større kløftesystem. Lokaliteten inngår som en del av det store og komplekse elvekløftsystemet som strekker seg fra Grønvold sag og ned til Dokka sentrum. Per 2011 er dette den elve-/bekkekløfta i Norge med flest påviste rødlistearter (snaut 70). Kløfta som helhet er vurdert som nasjonalt svært viktig (6 av 6 mulig poeng).
Åpen flomfastmark (NT)	NINFP1910044635 Lilla skraving i figur 3.	Lav kvalitet. <u>Beskrivelse:</u> Tilstand er vurdert til dårlig på grunn av vassdragsreguleringsintensitet. Det er ingen beitetrykk. Det er lite eller ingen spor av slitasje og tunge kjøretøy. Arealet er ikke i bruk på noen måte og innehar ikke menneskeskapte objekter. Vassdraget er vesentlig regulert og flomfastmarka er i gjengroing. Naturmangfold er vurdert til stort på grunn av funn av den sterkt truede arten svartgubbe. Lokaliteten er av liten størrelse og forekommer i sammenheng med elv. Det ble ikke funnet noen habitatspesifikke arter. Det ble ikke registrert rødlistearter under kartleggingen, men det er tidligere registrert svartgubbe (EN)
Dokkajuvet naturreservat	Rød skraving i figur 3.	<u>Verneformål:</u> Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av ei stor, variert og velutviklet bekkekløft med rike skogtyper som lågurtskog og høgstaudegranskog. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for svært mange sjeldne, sårbare og truede arter, særlig lav, sopp og moser. I tillegg har det betydning for det biologiske mangfoldet at området er viktig for klippehekkende rovfugl, og elva har en svært viktig gyteplass for storørrestammen i Randsfjorden.

Figur 2. Verneområde og kartlagte naturtyper i og nær undersøkelsesområdet ved Dokka vannverk. Skravering jfr. tabell 3.

Figur 3. Foto som viser åpen flomfastmark (delvis oversvømt) og Dokkas elvekløft (Dokkajuvet naturreservat) som fortsetter videre nordover fra planområdet. Foto: GH 14.08.2025.

6. Artsfunn 2025

6.1 Karplanter.

Det foreligger tidligere funn av rødlistede karplanter i prosjektområdet (**tabell 3**). Etter flommen «Hans» i 2023 er deler av elvekantmiljøet endret, og vokseplassene for noen av artene er påvirket av dette. Det ble likevel gjort gjenfunn av de tidligere påviste rødlisteartene; skandinaviadoggpil (VU) (**figur 4**), skogsøtgras (VU) og huldregras (NT). Av øvrige arter i den flompåvirkete kantsona nevnes sumphaukeskjegg, firblad, storklokke og turt.

Figur 4. Rødlistearten skandinaviadoggpil (VU) vokser i flompåvirket mark i planområdet. Foto: GH 14.08.2025.

6.2 Svartgubbe

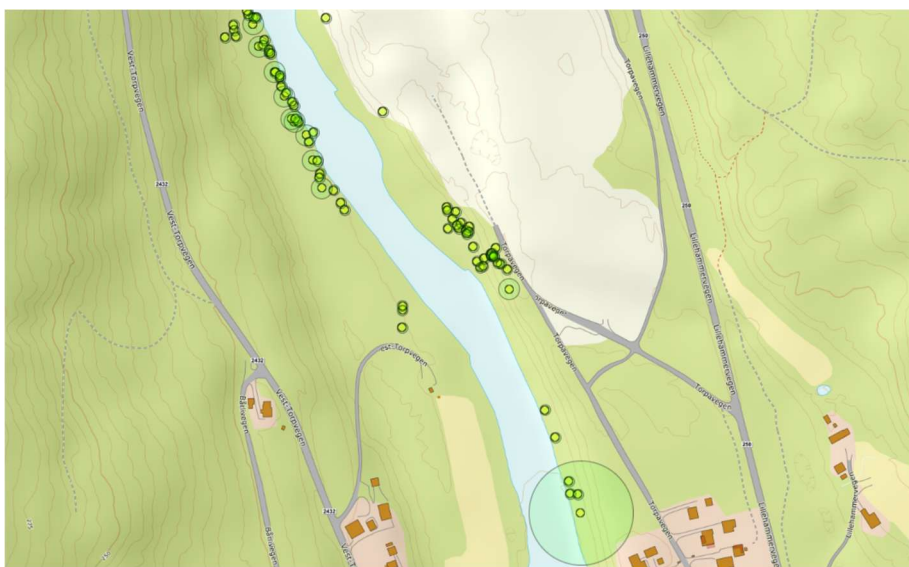
Svartgubbe (EN) (**figur 5**) har en stor forekomst langs nedre deler av Dokka (og videre langs Dokka-Etna). En lang rekke funn er gjort på begge sider av elva ved planområdet, og feltarbeid i 2025 resulterte i nye funn både innenfor og inntil planområdet. Arten vokser i moserik granskog og fortrinnsvis nær vassdraget (**figur 6**). De påviste vokseplassene for arten i tilknytning til planområdet er vist i **figur 7**.

Figur 5. Rødlistearten svartgubbe (EN) i planområdet. Foto: GH 23.04.2025.

Figur 6. Typisk vokseplass (moserik granskog) for svartgubbe i planområdet. Foto: GH 23.04.2025.

Figur 7. Funnsteder for svartgubbe i planområdet. Kilde. Artskart 13.11.2025.

6.3 Vedboende sopp og lav.

Av interessante arter av vedboende sopp og er det gjort flere funn av rosenkjuke (NT) i planområdet.

6.4 Fugl

Fuglelivet i undersøkelsesområdet er karakteristisk for barskogsmiljøer i denne regionen, og vanlige arter for disse skogmiljøene er påvist. Av slike artsfunn nevnes trepiplerke, rødstjert, måltrost, svartmeis, toppmeis og flaggspett. Et mindre areal med gransumpskog som ligger vest for vannverket skiller seg litt ut, med forekomst av arter som rugde, gjerdesmett (**figur 8**) og gråfluesnapper. Vintererle opptrer nokså regelmessig langs Dokkaelva, og arten har gode hekkemiljøer langs sidebekkene i kløfta. Arten ble sett i næringssøkende i planområdet den 13.11.2025.

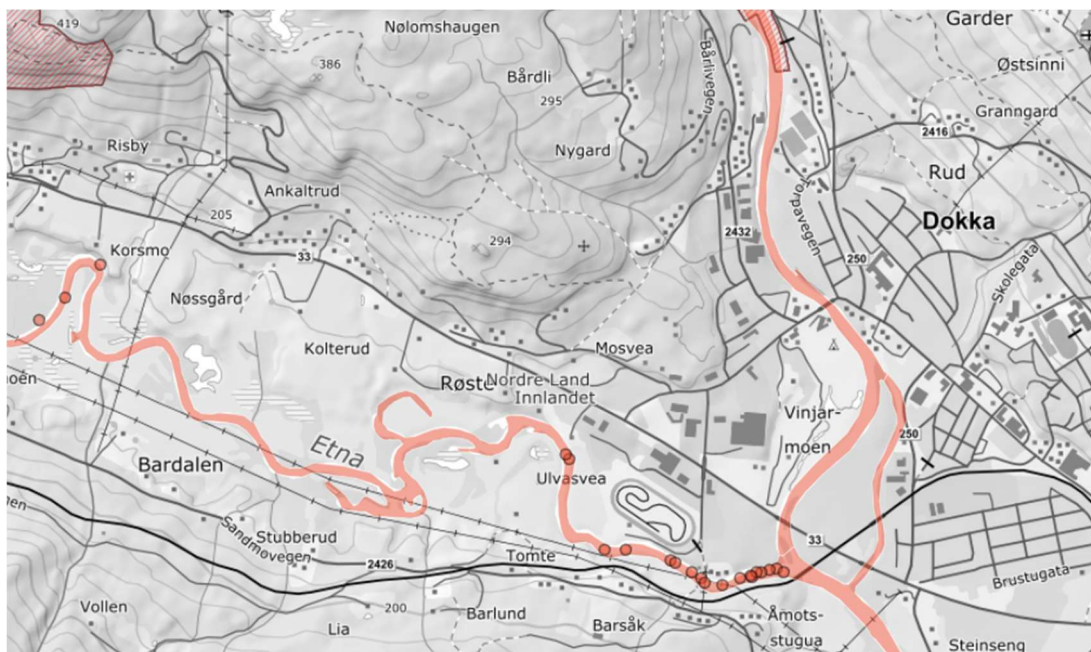

Figur 8. Gjerdesmett i sumpskogsmiljø i planområdet. Foto: GH 26.06.2025.

Hønsehauk (VU) er tidligere observert i området. Dette dreier seg bl.a. om individer som jakter på tamduer som oppholder seg i den gamle bygningsmassen på Dokka Mølle (undertegnede er flere ganger kontaktet om dette). Det ligger 2 kjente hekkeplasser for hønsehauk i nærområdet til Dokka sentrum, og disse fuglene observeres regelmessig jaktende på duer og kaie i bymiljøet.

6.5 Elvemusling

I Elvemuslingbasen er det skravert et større leveområde for elvemusling (VU) i Dokka fra samløp med Etna og opp til Dokkfløymagasinet. Det foreligger imidlertid ingen dokumenterte funn av elvemusling på denne elvestrekningen, til tross for dykking og andre søk etter arten (se bl.a. Gregersen og Torgersen 2009). Elvemusling er imidlertid påvist i Etna ovenfor samløpet med Dokka (**figur 9**), samt meget fåtallig i Dokka-Etna (Høitomt og Magerøy 2023).

Figur 9. Kart som viser dokumenterte funn av elvemusling (markert med punkt). Den heldekkende skraveringen illustrerer et mulig leveområde for elvemusling i Etna, Dokka og Dokka-Etna, se nærmere omtale av dette i teksten. *Kilde. Artskart 13.11.2025.*

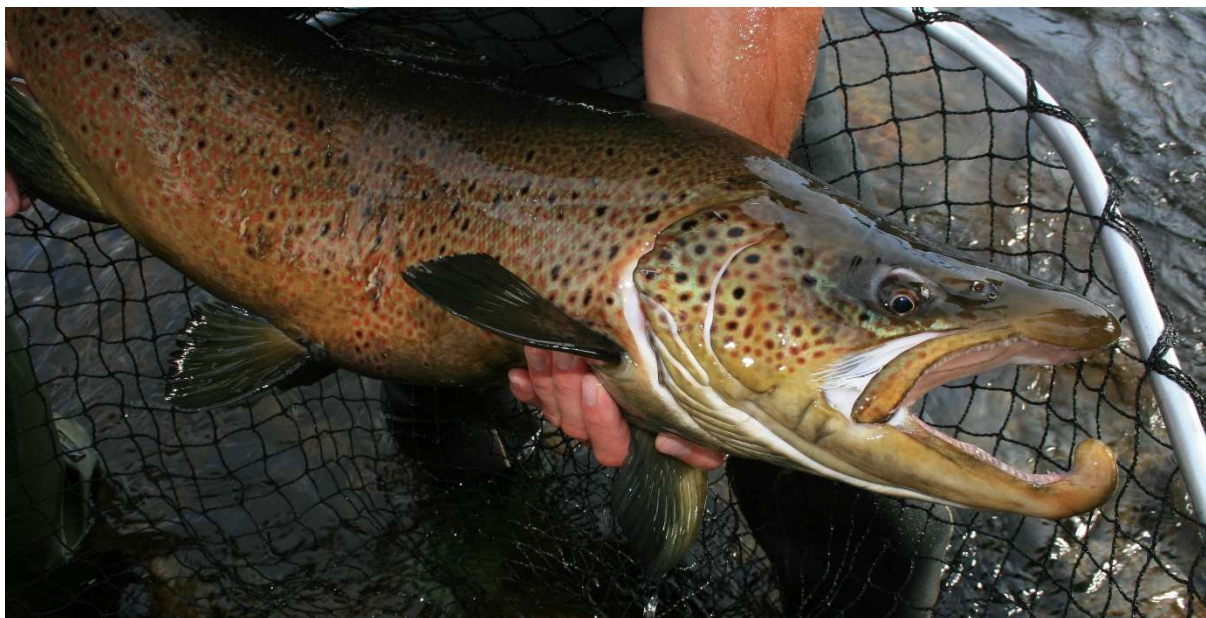
6.6 Storørret.

Randsfjorden er blant 12 utvalgte kandidater til nasjonalt storørretvassdrag (Miljødirektoratet 2020), og huser en unik storørretbestand som består av flere ulike stammer (Museth mfl. 2018). Dokka-Etna er den største tilløpselva til Randsfjorden, og også den viktigste gyteelva for storørret fra Randsfjorden. Elvestrekningen i Dokka fra samløp Etna og opp til Helvetsfossen er godt dokumentert som den viktigste gytestrekningene for Randsfjordsørretten (Museth mfl. 2018). Ørreten i Etna-Dokka er den mest storvokste av stammene i Randsfjorden og når en vekt på over 10 kg.

Storørretens gytevandring fra Randsfjorden og opp i elvene starter i august, og den er på plass på gyteplassene i september. Etter gyting i oktober/november returnerer de fleste av gytefiskene til Randsfjorden. Befruktet rogn overvintrer nedgravet i elveløpet, og klekkingen foregår den påfølgende våren.

Dokkautbyggingen i 1989 medførte vesentlig reduksjon av vannføringen i den storørretførende delen av Dokka og Dokka-Etna, og viktige gyte- og oppvekstområder ble berørt av dette inngrepet. For å avbøte noe av skadevirkningene på fisket som følge av kraftutbyggingen er utbygger pålagt årlig utsetting av settefisk av stedegen stamme. Tilsvarende er også Foreningen for Randsfjords Regulering pålagt utsetting av stedegen storaure i Randsfjorden. For å skaffe rogn til produksjon av denne settefisken foretas det årlig stamfiske i Dokka, på strekningen fra Dokka camping og videre opp forbi Dokka vannverk (**figur 10**). Både telemetristudier og erfaringer fra stamfisket viser at det er betydelige konsentrasjoner av gyteklar storørret både ved Dokka camping (nedstrøms Dokka

vannverk) og i elveløpet fra Dokka mølle og oppover (forbi Dokka vannverk) (Museth mfl. 2018, Geir Høitomt (pers obs)).

Figur 10. Fra stamfiske etter storørret i Dokka rett oppstrøms Dokka vannverk. Foto: Geir Høitomt.

6.7 Fremmede arter

Av fremmedarter ble hagelupin (SE) påvist flere steder rundt vannverket, både utenfor og innenfor gjerdet (**figur 11**). I tillegg ble det gjort ett funn av alaskakornell (SE) i flommarka.

Figur 11. Hagelupin (SE) langs inngjerdinga til Dokka vannverk. Foto: GH 26.06.2025

7. Naturtyper/verneområde

7.1. Generelt

Undersøkelsesområdet er tidligere kartlagt etter DN-håndbok 13 (2017) og NiN-metoden (2019), og supplerende kartlegging av naturtyper har derfor ikke vært en del av dette feltarbeidet. Basert på observasjoner gjort under feltarbeidet knyttes likevel noen generelle kommentarer til naturtypene og verneområdet i planområdet.

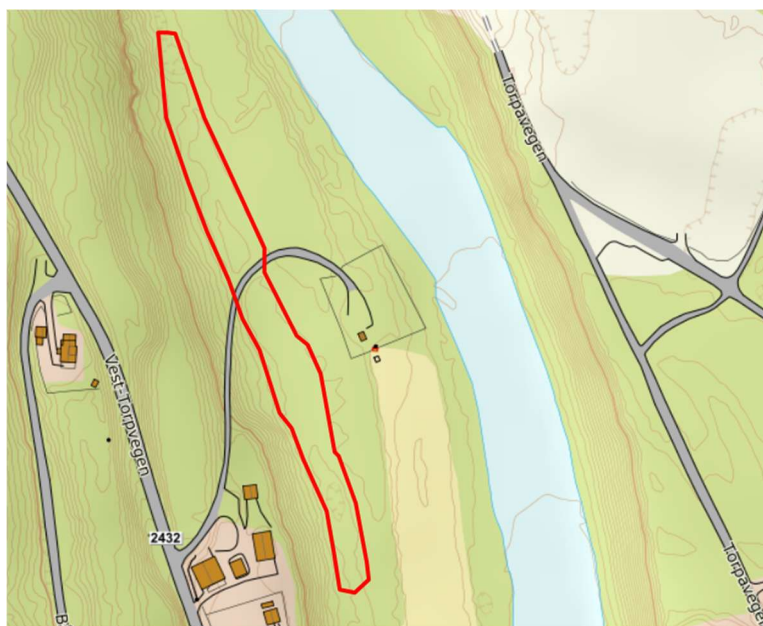
7.2. Åpen flomfastmark (VU)

I elveløpet er det arealer med åpen flomfastmark på sand, grus og stein (T18-C-1). Ulike vierarter, gråor og spredt bjørk vokser på disse flomutsatte arealene, og også skandinavisk doggpil (VU) forekommer spredt. Dette er robuste miljøer som regelmessig påvirkes av flom og isgang, og avgrensingen er vist i **figur 3**. Ved flomhendelser i vassdraget fungerer denne naturtypen som en buffer mot tilgrensende fastmark og infrastruktur.

7.3. Barskog

Barskogen i planområdet er barblandingsskog, men med stedvis dominans av gran. Skogen er gjennomgående nokså ung hogstklasse 5 og hogstklasse 4, på middels bonitet (blåbærskog (T4-C-1)/ svak lågurtskog (T4-C-2). Regelmessig forekommer liggende død ved, og alle nedbrytningsklasser er representert.

Vest for vannverket forekommer et areal (ca. 5,5 dekar) med nokså velutviklet gransumpskog (**figur 12**). Lokaliteten ble vurdert som intermediær sumpskogsmark (V2-C-1), med innslag av stjernestarr, skogsnelle, skogstjerne og etasjemose. Det er også innslag av eldre grantrær med nokså velutviklet «sokkel» (**figur 13**), samt noe liggende død ved. Rosenkjuke (NT) forekommer nokså hyppig i dette miljøet.

Figur 12. Gransumpskog i planområdet vist med rød avgrensing.

Figur 13. Gransumpskog i planområdet til Dokka vannverk. Foto: GH 10.11.2025.

7.4. Dokkajuvet naturreservat

Dokkajuvet naturreservat ble vernet 19.03.2021, og omfatter et areal på 2747 dekar.

Verneformålet i reservatet er beskrevet slik (Lovdata): *Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av ei stor, variert og velutviklet bekkekløft med rike skogtyper som lågurtskog og høgstaudegranskog. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for svært mange sjeldne, sårbare og truede arter, særlig lav, sopp og moser. I tillegg har det betydning for det biologiske mangfoldet at området er viktig for klippehekkende rovfugl, og elva har en svært viktig gyteplass for storørretstammen i Randsfjorden.*

I planområdet for Dokka vannverk inngår en mindre del av Dokkajuvet naturreservat (**figur 2**). I dette arealet inngår både fastmark (skog), åpen flomfastmark (VU) og deler av selve vannstrengen i Dokka. Det er store naturverdier knyttet til denne delen av naturreservatet, og dette er nærmere beskrevet i kap. 6.1, 6.2, 6.6 og 7.2.

8. Konklusjon

Tidligere kartlegginger av arter og naturtyper viser at det er knyttet betydelige naturverdier til både skogsmiljøet og elvestrengen i planområdet, og feltarbeidet i 2025 understøtter dette. Totalt er det påvist 6 rødlistearter i planområdet (svartgubbe (EN), skandinavisk doggpil (VU), skogsøtgras (VU), hønsehauk (VU), huldregas (NT) og rosenkjuke (NT)). Spesielt må framheves forekomsten av svartgubbe (EN) langs denne delen av Dokka, som er en av de klart viktigste vokseplassene på nasjonalt nivå.

Av rødlistet natur forekommer åpen flomfastmark (VU) i elveløpet. Denne naturtypen er vokseplass for skandinavisk doggpil (VU), og har også en viktig skadeforebyggende funksjon ved flom og isgang i elva.

Av meget stor verdi er også gytestrekingen for storørret som omfatter hele elvestrengen fra samløp Etna og opp mot Helvetesfossen. Dette er den viktigste gytestrekingen for storørreten i Randsfjorden, og vassdraget er kandidat som nasjonalt storørret-vassdrag.

I planområdet inngår en mindre del av Dokkajuvet naturreservat. I dette arealet inngår både fastmark (skog), åpen flomfastmark (VU) og deler av selve vannstrengen i Dokka. Det er store naturverdier knyttet til denne delen av naturreservatet, og dette er nærmere beskrevet i notatet.

Ved eventuell utbygging i deler av i området må det utarbeides en tiltaksplan mot ytterligere spredning av fremmedarter. Spesielt viktig er det å hindre spredning av hagelupin (SE), som lett etablerer seg på blottlagt jord. Dette innebærer behov for god planlegging, samt overvåking både i og etter anleggsfasen for raskt å kunne iverksette tiltak ved eventuelle nyetableringer.

9. Avbøtende tiltak, forslag

1. Hvis det er nødvendig med graving i elva (bunnssubstratet) gjennomføres målrettet søk etter elvemusling i det berørte arealet. Ved eventuelle funn flyttes individene bort fra det berørte arealet.
2. Hvis det er nødvendig med graving i elva (bunnssubstratet) gjennomføres dette i sommerhalvåret (juni - september) for å unngå skade på nedgravd rogn (storørret).
3. All vegetasjon på flomfastmark i elveløpet bevares. Dette ivaretar rødlistearter (skandinavisk doggpil (VU)), samt forebygger erosjon i tilgrensende landarealer (**figur 14**).

Figur 14. Vegetasjonen på flomfastmark i elveløpet er motstandsdyktig mot flompåvirkning og isgang. Foto: GH 14.08.2025

4. Alle vokseplasser for svartgubbe (EN) sikres mot inngrep og hogst.
5. Det unngås kjøring og hogst i gransumpskogen i planområdet. Arealets yttergrenser merkes opp før byggestart.
6. Det utarbeides en tiltaksplan for håndtering av fremmedarter (hagelupin (SE)) i planområdet.

10. Litteratur

Gregersen, F. & Torgersen, P. 2009. Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland - Fagrapport 2008. Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen. Rapp. nr. 3/09, 60 s samt vedlegg.

Høitomt, G. & Magerøy, J.H. 2023. Tiltaksanalyse for elvemusling i Etna. NINA Rapport 2032. Norsk institutt for naturforskning.

Miljødirektoratet. Rapport M-M-1786|2020

Forslag til strategi for bevaring og utvikling av bestandene av storørret.

Museth, J., Dervo, B., Brabrand, Å., Heggenes, J., Karlsson, S. & Kraabøl, M. 2018. Storørret i Norge. Definisjon, status, påvirkningsfaktorer og kunnskapsbehov. NINA Rapport 1498. Norsk institutt for naturforskning.